

SYRJINTÄLAUTAKUNTA

Syrjintä, asusteliike, etninen tausta, järjestyksenpito, häirintä, todistustaakka, syrjintäolettama, uhkasakko

Diaarinumero: 2436/66/2007

Antopäivä: 7.6.2007

Neljän romaninaisen seuruetta oli kieltäydytty palvelemasta asusteliikkeessä, ja vaadittu poistumaan uhalla, että muutoin vartija kutsutaan paikalle, koska asusteliike katsoi ryhmän suuren koon vaarantavan järjestyksenpidon liikkeessä. Romaninaisten kertoman mukaan heitä kieltäydyttiin palvelemasta heidän etnisen taustansa johdosta. He olivat kokeneet tilanteen kiusallisena, koska liikkeessä oli myös muita asiakkaita, ja A työskenteli virkamiehenä. Syrjintälautakunta piti asusteliikkeen palvelujen tarjontaa syrjivänä ja häiritsevänä. Syrjintälautakunta kielsi asusteliikettä jatkamasta tai uusimasta yhdenvertaisuuslaissa säädettyä syrjinnänkiellon vastaista menettelyä ja epäämästä palvelujen tarjontaa A:lta, F:ltä, G:ltä ja H:lta tai muulta romaniväestöltä. Syrjintäkiellon välittömän noudattamisen tehostamiseksi asusteliikkeelle asetettiin 500 euron suuruinen uhkasakko.

Hakijan selvitys tapahtumista

A otti yhteyttä vähemmistövaltuutettuun 5.6.2006. A oli mennyt kolmen muun naishenkilön kanssa asioimaan Muotitalo M Oy:n tehtaanmyymälään. Heidän saapuessaan liikkeeseen A:n ystävä tiedusteli myyjältä asusteiden hintoja. Takahuoneesta ilmestyi toinen myyjä ilmoittaen naisille, ettei heille myydä mitään ja ettei liike asioi romaninaisten kanssa, koska aiemmat kokemukset olivat olleet huonoja. Paikalle saapui myös liikkeen omistaja todeten, että poliisilta saadun tiedon mukaan liikkeellä on oikeus valita asiakkaansa. Omistajan mukaan liikkeestä katoaa aina tavaraa, kun myymälässä asioi romaninaisia.

A ystävineen oli selittänyt olevansa ostamassa asusteita ja etteivät he ole vastuussa muiden teoista. Liikkeen henkilökunta vaati naisia poistumaan tai muuten myyjä soittaisi vartijan poistamaan naiset. A:n ja hänen ystävänsä poistuivat liikkeestä, kahden muun naisen jo poistuttua paikalta aiemmin A:n kehotuksesta. A:n ja hänen ystävänsä kokivat tilanteen erittäin loukkaavaksi siitäkin syystä, että samaan aikaan liikkeessä asioi pääväestöön kuuluva nainen.

Vähemmistövaltuutettu oli pyytänyt tehtaanmyymälää selvittämään, onko liikkeen henkilökunnalle annettu ohjeita romaninaisten tai romanasuun pukeutuneiden henkilöiden palvelemisesta, miten mahdollisesti annettujen ohjeiden noudattamista valvotaan, onko liikkeen asiakaspalvelu riippuvainen asiakkaan etnisestä taustasta, mihin Turun poliisin antamiin ohjeisiin liike on vedonnut keskustelussaan A:n kanssa, ja kuka on antanut kyseiset poliisin ohjeet.

Muotitalo M Oy:n toimitusjohtaja B vastasi vähemmistövaltuutetulle. Sen mukaan Tehtaanmyymälä S on Muotitalo M Oy:n sivupisteen liikenimi. Yhtiön toimitusjohtaja on B ja hänen poikansa C on yhtiön hallituksen varsinainen jäsen. Tehtaanmyymälässä työskentelee D ja yksi ulkopuolinen työntekijä. Tehtaanmyymälä on noin 250 neliömetrin suuruinen sokkeloinen liiketila. Liiketilän suuruuden ja henkilökunnan vähyyden johdosta liikkeeseen tulevien henkilöiden määrää on

jouduttu rajoittamaan, koska henkilökunta ei pysty hallitsemaan ja vahtimaan koko tilaa ja kokemuksen mukaan suurempien ryhmien vierailujen jälkeen liikkeestä on hävinnyt usein tavaraa.

B katsoi, että hänellä on oikeus harjoittaa järjestyksenpitoa liikkeessään omaisuutensa suojelemiseksi ja tästä syystä liikkeeseen ei päästetä yhtä aikaa neljän hengen taikka sitä suurempia ryhmiä. Henkilökunnalle ei ole annettu ohjeita romaniväestön palvelemisesta eikä asiakaspalvelun käytännöt siten poikkeaa sen mukaan onko asiakas romani tai pukeutunut romanasuun.

B kiisti syrjineensä A:ta selvityspyynnössä kuvatulla tavalla. Liikkeessä käy paljon romaneja eikä heidän kanssaan ole yleensä vaikeuksia. Tapahtumahetkellä 5.6.2006 liikkeessä oli paikalla D ja myyjä E.

Myöhemmin myös B saapui paikalle. A:ta ei päästetty liiketilaan, koska hän kuului neljän henkilön seurueeseen. Yksin tai yhdessä miehensä kanssa A on tervetullut liikkeeseen. A:lle ei oltu ilmoitettu 5.6.2006, ettei hänelle myytäisi mitään tai ettei romaninaisten kanssa asioitaisi. B katsoi, ettei liike ole syrjinyt A:ta hänen etnisen alkuperänsä perusteella.

Turun kihlakunnan poliisilaitos vastasi 13.9.2006, ettei liikkeille tai yrityksille ole lähetetty mitään ohjetta koskien asiakkaiden käsittelyä tai suhtautumista asiakkaiden etnisen tai muun taustansa perusteella. Satunnaisissa keskusteluissa kauppiaiden kanssa ei ole viitattu mahdolliseen rikoksesta epäillyn erilaiseen käsittelyyn heidän etnisestä tai muusta taustastaan riippuen. Jollekin yksittäiselle kauppiaille on annettu ohjeita toistuvasti anastusrikoksiin syylistyvien osalta neuvomalla estämään tällaisten asiakkaiden sisäänpääsyn, kun on ilmeistä, että rahattomana liikkuva ja selvästi anastustarkoituksessa toimiva henkilö pyrkii liikkeeseen.

Vähemmistövaltuutettu pyysi 6.9.2006 A:n kommentteja tehtaanmyymälän vastauksiin. A:lta on pyydetty myös mielipidettä sovinnon mahdollisuudesta.

A on 29.9.2006 todennut, että liikkeenharjoittajan antama selvitys ja lisäselvitys eivät vastaa tapahtumien kulkua. A pysyy 5.6.2006 lähettämässään selvityspyynnössä kuvailtujen tapahtumien takana ja hänen seurassaan olleet kolme muuta naista vahvistavat A:n mukaan hänen kertomansa. A:lle ei missään vaiheessa kerrottu liikkeen toimesta, että neljän hengen tai sitä suurempia seurueita ei päästettäisi sisälle liikkeeseen. Liikkeen ulko-ovessa, tai muuallakaan ei ollut mainintaa asiasta. A:ta ja hänen seuruettaan pyydettiin poistumaan nimenomaan sen vuoksi että he ovat romaninaisia ja liikkeenharjoittajalla oli se kokemus, että joka kerta vaatteita häviää romaninaisten hameiden alle. A ei näe sovinnon mahdollisuutta, koska liikkeenharjoittajan ja A:n näkemykset ja muistikuvat poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Muotitalo M Oy:n vastaus

Vastaaja pyytää, että hakemus perusteettomana kokonaisuudessaan hylätään ja että hakija veloitetaan korvaamaan vastaajan vastauskulut asiassa 500 eurolla (alv 0 %) laillisine viivästyskorkeineen.

Vastaaja kiistää harjoittaneensa syrjintää tai häirintää. Vastaajan toimenpiteet ovat liittyneet ainoastaan omaisuuden suojelemiseen. Liikkeen omistajat ja hallintoelinten jäsenet, B ja C, ovat juutalaisia ja kuuluvat itse vähemmistöön. Heille syrjiminen etnisen taikka kansallisen syyn perusteella on lähtökohtaisesti täysin vieras ajatus.

Vastaajan myymälä on noin 250 m²:n suuruinen sokkeloinen tila, jossa myydään pelkästään miesten asusteita. Vakinaiseen asiakaskuntaan on kuulunut vuosikautia erittäin paljon romaneja eikä heidän kanssaan ole aikaisemmin ollut vastaavanlaisia ongelmia, vaikka liikkeessä otettiin muutama vuosi sitten käyttöön menettely, jolla rajoitettiin ryhmien sisäänpääsyä.

Tapahtumahetkellä paikalla oli myyjä ja omistajan poika D. Myöhemmin paikalle tuli kutsuttuna konttorilta B. Lisäksi asioimassa oli yksi valtaväestöön kuuluva pariskunta.

Henkilökunta ja omistaja eivät ole ilmoittaneet A:lle suoraan, ettei heitä palvella sen vuoksi että he ovat romaneja. Seurueelle on ilmoitettu syyksi, että he ovat liian iso ryhmä, ja koska isojen ryhmien käydessä liikkeessä liikkeestä häviää usein tavaraa, on liike päättänyt rajoittaa sisään otettavien ryhmien kokoa. Ryhmien koko ei liity asiakkaiden etniseen tai kansalliseen alkuperään taikka muuhun vastaavaan seikkaan. Ryhmän koon rajoittaminen liittyy ainoastaan siihen, että myymälä on laaja ja sokkeloinen eikä myymälässä yleensä ole kuin yksi taikka kaksi myyjää asiakaspalvelussa. Isommat ryhmät voivat etukäteen ottaa yhteyttä ja sopia saapumisesta, jolloin liike voi varata paikalle useampia henkilöitä palvelutehtäviin.

Hakijan väite, että liikkeen ovissa tai muissa tiloissa ei ole mainintaa henkilömäärien rajoittamisesta, pitää paikkansa, mutta se ei estä liikettä noudattamasta tällaista rajoitusta. Hakija väite, ettei liike olisi esittänyt seurueen jakautumista pienempiin ryhmiin tai seurueen palvelemista pienempinä ryhminä, ei pidä paikkaansa. Paikalla ollut B:n poika C on tarjonnut A:lle, F:lle, G:lle ja H:lle mahdollisuutta tutustua myymälään, jos vähintään kaksi seurueen neljästä jäsenestä odottaisi myymälän ulkopuolella. A ei ottanut tällaista mahdollisuutta huomioon, vaan uhkasi poliisilla eikä suostunut keskustelemaan C:n kanssa.

Hakijan väite, ettei A:ta ja hänen ystäviänsä, eli kahden hengen seuruetta, olisi palveltu siinäkin tilanteessa, kun A:n tytär ja anoppi olivat poistuneet paikalta, ei pidä paikkaansa. Tällaista palvelua ei vastaajayhtiöltä edes pyydetty.

Hakijan väite, ettei A:ta ja hänen seuruettaan olisi palveltu minkään kokoisella kokoonpanolla, on paikkansa pitämätön. Tilanne kärjistyi saman tien kun A:n seurueelle annettiin kielto saapua neljän hengen ryhmänä myymälään eikä sen jälkeen minkäänlainen neuvottelu tullut enää kysymykseen. A tai muut seurueen jäsenet eivät esittäneet minkäänlaisia vaihtoehtoa eivätkä kuunnelleet kun vaihtoehtoa tarjottiin.

Liikkeessä oli samanaikaisesti yksi valtaväestöön kuuluva pariskunta. A:ta ja hänen seuruettaan ei kuitenkaan ole vaadittu poistumaan etnisen alkuperän johdosta. Vartija olisi pyydetty paikalle siksi, että A:n käyttäytymisen johdosta henkilökunta tunsu itsensä uhatuksi. Vastaaja ei ole syrjinyt eikä häirinnyt A:ta seurueineen esillä olevassa tilanteessa. Vastaajan menettely perustuu pelkästään lailliseen järjestyksenpitoon myymälässä.

Vastaajan toimenpide kohdistuu suurempiin ryhmiin etnisestä taikka kansallisesta alkuperästä riippumatta ja se on tarkoitettu omaisuuden suojelemiseksi anastuksilta ja järjestyksen pitämiseksi liikkeessä. A on käyttäytynyt uhkaavasti henkilökuntaa kohtaan ja henkilökunta on tuntenut itsensä uhatuksi. Itsensä suojeleminen ei ole häirintää. Romaniväestö on aina ollut ja on edelleenkin tervetullut vastaaja yhtiön liikkeisiin. Edellä esitetyn perusteella tarvetta uhkasakon asettamiselle ei ole.

Hakijan vastaselitys

Hakemuksen käsittely ei ole perusteetonta eikä hakijan tule korvata vastaajan vastauskuluja.

Vastaaja väittää, ettei neljän hengen romaniseuruetta palveltu ryhmän suuren koon mukaan ja tämä ilmoitettiin ryhmälle. A ja hänen seurassaan olleet F ja G sekä H kertovat, ettei heille missään vaiheessa sanottu, että isoa ryhmää ei palvella. Heille nimenomaisesti sanottiin liikkeen henkilökunnan ja omistajan toimesta, että romaninaisia ei palvella, koska heidän käyntiensä yhteydessä liikkeestä aina katoaa tavaraa naisten hameiden alle. Ryhmän jäsenet ovat yhdessä allekirjoittamallaan lausumalla todistaneet kuulleensa edellä mainitut seikat. Heitä ei tarjouduttu palvelemaan pienemmässä ryhmässä.

Vastaaja väittää A:n käytöksen olleen uhkaavaa ja tästä syystä hänet oli poistettu liikkeestä. A on käyttäytynyt koko tapauksen ajan rauhallisesti. Vastaaja ei ole missään aikaisemmassa vaiheessa vedonnut mitenkään A:n uhkaavaan käytökseen liikkeessä. Vastaaja on sitä vastoin aikaisemmassa vastauksessaan 18.8.2006 ilmoittanut, että ”A:n kuvaus tapahtumista 5.6.2006 pitää osapuulleen paikkansa, joskaan A:lle ei ole ilmoitettu, että hänelle ei myytäisi mitään tai että romaninaisten kanssa ei asioitaisi”. Väite A:n uhkaavasta käytöksestä on täysin perätön ja aikaisempien vastausten perusteella epäuskottava.

A katsoo, että vastaaja yrittää antaa hänestä epäasiallista kuvaa. A kokee tämän erittäin loukkaavaksi myös siitä syystä, että hän on koulutettu henkilö, jolla on pitkä työura ja hän toimii lääninhallituksen virkamiehenä.

Vastaajan väite siitä, että he itse vähemmistöön kuuluvina eivät voi syrjiä muita vähemmistöjä, ei poista syrjintäolettaa tapauksessa. Syrjintää voi esiintyä myös vähemmistöryhmien välillä.

Esittelijän esitys

Muotitalo M Oy:n palvelujen tarjonta on ollut syrjivää ja häiritsevää. Syrjintälautakunta kieltää sitä jatkamasta tai uusimasta yhdenvertaisuuslaissa säädettyä syrjinnänkiellon vastaista menettelyä ja epäämystä palvelujen tarjontaa A:lta, F:ltä, G:ltä, H:lta tai muulta romaniväestöltä.

Syrjintäkiellon välittömän noudattamisen tehostamiseksi M Oy:lle asetetaan 500 euron suuruinen uhkasakko.

Asiaan osalliset vastaavat itse kuluistaan.

Perustelut

Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan etnisen alkuperän perusteella tapahtuvaan syrjintään, kun kysymys on yleisön saatavilla olevien palvelujen tarjonnasta tai saatavuudesta muissa kuin yksityisten henkilöiden välisissä suhteissa.

Syrjinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain 6 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Häirinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain 6 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Muotitalo M Oy:n edustajat ovat kieltäytyneet palvelemasta A:ta, F:ää, G:tä ja H:ta. Hakijan mukaan syynä on ollut se, että he ovat romaneja. Heidän kohtelunsa oli halventava ja nöyryyttävä, koska vartijan saapumisella uhaten heitä vaadittiin poistumaan liikkeestä valtaväestöön kuuluvien asiakkaiden läsnä ollessa.

Vastaajan mukaan kieltäytymisen syynä on yhtiön noudattama käytäntö, minkä mukaan neljän hengen tai sitä suurempia ryhmiä ei päästetä sokkeloihin sisätiloihin hävikin estämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain mukaan todistustaakka asiassa on vastaajalla, jonka on osoitettava, ettei syrjintäkieltoa ole rikottu. Hakijat ovat etniseltä alkuperältään romaneja. Asiakkaiden sisäänpääsyä koskevia rajoituksia ei ole merkitty avoimesti näkyville. Asianosaisten kertomukset tehtaanmyymälässä käydyistä keskusteluista ovat keskenään ristiriitaisia. Vastaaja ei ole näyttänyt toteen väitettään, ettei hakijoiden palvelemisesta kieltäytyminen ole johtunut heidän etnisestä alkuperästään.

Syrjintälautakunta toteaa, että kieltäytyminen tarjoamasta palveluja asiakkaille näiden etnisen alkuperän perusteella on kiellettyä välitöntä syrjintää. Vastaajan toiminta täyttää myös häirinnän määritelmän. Asiakkaiden poistaminen liikkeen tiloista ja palvelematta jättäminen, on henkilön arvon ja koskemattomuuden loukkaamista ja tällä on luotu nöyryyttävä ilmapiiri.

Syrjintälautakunta katsoo uhkasakon asettamisen olevan tarpeen syrjintäkiellon noudattamiseksi. Asiaan osalliset vastaavat itse niistä kuluistaan, jotka käsittely lautakunnassa on aiheuttanut.

Syrjintälautakunnan päätös

Muotitalo M Oy:n palvelujen tarjonta on ollut syrjivää ja häiritsevää. Syrjintälautakunta kieltää sitä jatkamasta tai uusimasta yhdenvertaisuuslaissa säädettyä syrjinnänkiellon vastaista menettelyä ja epäämästä palvelujen tarjontaa A:lta, F:lta, G:lta ja H:lta tai muulta romaniväestöltä.

Syrjintäkiellon välittömän noudattamisen tehostamiseksi M Oy:lle asetetaan 500 euron suuruinen uhkasakko.

Asiaan osalliset vastaavat itse kuluistaan.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2 § 2 momentin 4 kohta, 6 § 2 momentin 1 kohta ja 3 kohta, 17 §,

Laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta 7 k §,

Uhkasakkolaki 6 § 3 momentti, 22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.